

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol v právnej veci žalobcu : **J. P.**, bývajúci P., zastúpený JUDr. A. B., advokátom v B., proti žalovanému : **R., a.s.**, P., zastúpený JUDr. D. D., advokátom v P., **o zaplataenie 5 482 000,- Sk istiny s prísl.**, vedenej na Okresnom súde Považská Bystrica pod sp. zn. 6 C 162/2003, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 29. januára 2008 sp. zn. 19 Co 145/2007,

t a k t o :

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Trenčíne z 29. januára 2008 sp. zn. 19 Co 145/2007 v jeho potvrdzujúcej časti a v rozsahu zrušenia vracia vec Krajskému súdu v Trenčíne na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Považská Bystrica v poradí druhým rozsudkom z 19. marca 2007 č.k. 6 C 162/2003-269 zamietol žalobu žalobcu, ktorou sa domáhal voči žalovanému zaplataenia 5 482 000,- Sk titulom náhrady škody spočívajúcej v ušlom zisku. Prihliadol na námietku premlčania vznesenú žalovaným, pričom začiatok plynutia premlčacej lehoty stanovil na deň 16.9.1998, vychádzajúc zo skutočnosti, že žalobca zrušil svoje živnostenské oprávnenie právoplatne 24.7.1998 a teda naďalej nemohol podnikat' a 15.9.1998 zrušil zmluvný vzťah s B., a.s., S.. Keďže žaloba bola podaná 8.11.2000, táto bola podaná podľa názoru prvostupňového súdu po uplynutí dvojročnej premlčacej lehoty.

Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Trenčíne rozsudkom z 29. januára 2008 č.k. 19 Co 145/2007-294 rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým zamietol návrh o zaplataenie náhrady ušlého zistku vo výške 5 108 400,- Sk potvrdil. Samostatným výrokom pripustil dovolanie na otázku, či pri náhrade škody, ktorá predstavuje ušlý zisk, vyplývajúci

z nájomného vzťahu medzi podnikateľmi sa posudzuje premlčacia lehota podľa Občianskeho zákonníka alebo Obchodného zákonníka. Ohľadne nároku na náhradu ušlého zisku sa stotožnil s názorom prvostupňového súdu pri posudzovaní otázky začatia plynutia dvojročnej premlčacej lehoty podľa § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Poukázal na skutočnosť, že žalobca si nebytové priestory prenajal za účelom prevádzky skladu a predaja stavebného materiálu. Po odstúpení žalovaného od nájomnej zmluvy zrušil svoje živnostenské oprávnenie a zmluvný vzťah s obchodným partnerom B., a.s., S. ukončil 15.9.1998. Premlčacia lehota z titulu náhrady škody mu začala plynúť dňa 16.9.1998 a vzhľadom k tomu, že návrh bola podaný na súd 8.11.2000 bol podaný po uplynutí dvojročnej premlčacej lehoty posudzovanej podľa § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Právne uzavrel, že súd prvého stupňa postupoval správne, keď otázku premlčania riešil podľa ustanovení Občianskeho zákonníka a použil dvojročnú premlčaciu lehotu. Premlčaniu podľa Obchodného zákonníka podliehajú len práva z obchodných záväzkových vzťahov ako sú vymedzené v § 261 a v § 262 Obchodného zákonníka. V danom prípade je nepochybné, že vzťahy z nájmu nebytových priestorov v zmysle zákona č. 116/1990 Zb. sú vzťahy občianskoprávne a navyše žalobca nebol právnickou osobou. Uplatnený nárok z tohto aspektu je potrebné posudzovať podľa občianskeho práva a nie obchodného práva.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu v jeho potvrdzujúcej časti podal dovolanie žalobca. Jeho prípustnosť odôvodnil ustanovením § 238 ods. 3 O.s.p. a dôvodnosť ustanovením § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p., pretože rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Namietal, že v predmetnej veci ide nepochybne o vzťah medzi dvomi právnickými osobami – podnikateľmi pri ich podnikateľskej činnosti, preto v danom prípade pre plynutie premlčacej lehoty je potrebné aplikovať ustanovenie Obchodného zákonníka aj keď ide o skutkovú podstatu upravenú ustanoveniami Občianskeho zákonníka. Pokiaľ ide o vzťah obchodno-právny vzťahuje sa naňho ustanovenie § 397 Obchodného zákonníka o štvorročnej premlčacej lehote a to z dôvodu interpretačného pravidla vymedzeného v § 1 Obchodného zákonníka. Zastáva názor, že právna úprava bezdôvodného obohatenia a nájomnej zmluvy obsiahnutá v Občianskom zákonníku sa bude aplikovať aj na obchodno-právne vzťahy, lebo tieto nemožno riešiť podľa obchodného zákona. Premlčanie práva na bezdôvodné obohatenie a náhradu škody, ktorá vznikla v dôsledku neplatného odstúpenia od nájomnej zmluvy sa však bude spravovať Obchodným zákonníkom, pretože tento inštitút premlčania upravuje komplexne pre všetky vzťahy medzi podnikateľskými subjektmi. Pokiaľ teda súd posúdil začiatok plynutia premlčacej lehoty odo dňa zrušenia jeho živnostenského

oprávnenia, t.j. zo dňa 24.7.1998 štvorročná premlčacia lehota uplynula 24.7.2002. Žaloba bola podaná 8.11.2000, t.j. v lehote. Vzhľadom na to, že nájomná zmluva bola uzavretá na dobu až do 31.12.2000, kedykoľvek počas tohto obdobia si mohol živnostenské oprávnenie obnoviť, ak by mu žalovaný umožnil riadne užívanie nehnuteľnosti, ktoré boli predmetom nájomnej zmluvy. Premlčaciu lehotu na uplatnenie nároku na náhradu škody je preto potrebné počítať až od doby ukončenia nájmu, kedy zistil výšku škody v celom rozsahu. Lehota teda začala plynúť 1.1.2001. Navrhol dovolaciemu súdu, aby podľa § 243b ods. 1 O.s.p. rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vyslovil právny názor, že premlčanie nároku na náhradu škody v obchodno-právnych vzťahoch je potrebné posudzovať podľa ustanovení Obchodného zákonníka.

Žalovaný vo svojom vyjadrení k dovolaniu navrhol dovolanie žalobcu zamietnuť a priznať mu náhradu trov dovolacieho konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 3 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je dôvodné.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Pred samotným posúdením správnosti napadnutého rozsudku odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti považuje dovolací súd za potrebné upozorniť, že vyslovením prípustnosti dovolania (§ 238 ods. 3 O.s.p.) vymedzuje odvolací súd zároveň aj právnu otázku zásadného významu, pre vyriešenie ktorej v dovolacom konaní vytvoril priestor. Dovolanie v takomto prípade môže byť odôvodňované výlučne len nesprávnym právnym názorom, zaujatým v napadnutom rozhodnutí, a to práve v tej právnej otázke, ktorá viedla k pripusteniu dovolania. Dovolací súd sa potom obmedzuje len na tie dôvody dovolania, ktoré spadajú do rámca prípustného dovolacieho dôvodu (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

Z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. vyplýva, že dovolací súd je viazaný tak rozsahom dovolania, ako aj uplatneným dovolacím dôvodom, vrátane jeho obsahového vymedzenia.

Ak nejde o vady uvedené v § 237 O.s.p., neprihliada na vady konania, ktoré neboli uplatnené v dovolaní, ibaže tieto vady mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Uvedené zákonné ustanovenia § 237 O.s.p. pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu (rozsudku alebo uzneseniu) odvolacieho súdu, ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písm. a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej, alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať, a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom). Existencia niektorej z vyššie uvedených väd však nebola dovolacím súdom zistená a dovolateľ ani vo svojom dovolaní nenamietal, že by v konaní k uvedeným vadám došlo.

Odvolací súd pripustil dovolanie z dôvodu, že za otázku zásadného právneho významu považoval posúdenie či pri náhrade škody, ktorá predstavuje ušlý zisk, vyplývajúci z nájomného vzťahu medzi podnikateľmi sa posudzuje premlčacia lehota podľa Občianskeho zákonníka alebo Obchodného zákonníka. Tomu zodpovedá dôvod dovolania, ktorý má základ v tvrdení, že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Keďže dovolateľ je oprávnený napadnúť rozhodnutie odvolacieho súdu proti ktorému bola prípustnosť dovolania založená výrokom odvolacieho súdu, len z dôvodu uvedeného v ustanovení § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p., preskúmal dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu len z hľadísk tohto uplatneného dovolacieho dôvodu. Námietskami dovolateľa, ktoré sa netýkali pripustenej dovolacej otázky sa dovolací súd nemohol s poukazom na právnu úpravu dovolacieho konania zaoberať.

Nesprávnym právnym posúdením veci je v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O mylnú aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd použil iný právny predpis, ako mal správne použiť, alebo aplikoval síce správny právny predpis, ale nesprávne ho vyložil.

Úprava nájmu a podnájmu nebytových priestorov je v Občianskom zákonníku vykonaná v § 720, ktorý len stanovuje, že táto právna úprava je vymedzená v osobitnom zákone, a to v zákone č. 116/1990 Zb. o nájme a podnájme nebytových priestorov v znení neskorších zákonov. Nájom, resp. nájomno-právny vzťah vzniká na základe uzavretej

nájomnej zmluvy, ktorej zmluvnými stranami sú prenajímateľ a nájomca. Nájomná zmluva, ktorá má predpísanú písomnú formu, musí obsahovať predmet nájmu, účel nájmu, nájomné (špecifikované čo do výšky, splatnosti a spôsobu platby) a dobu nájmu (doba určitá alebo neurčitá); ak zmluva o nájme a podnájme nebytových priestorov nemá niektorú z uvedených náležitostí, je neplatná (absolútne).

Predmetom nájmu sú nebytové priestory, ktoré sú v § 1 písm. a/ zákona č. 116/1990 Zb. charakterizované ako miestnosti alebo súbory miestnosti, ktoré sú podľa rozhodnutia stavebného úradu určené na iný účel než na bývanie. Z obsahu spisu vyplýva, že v čase uzavretia nájomnej zmluvy, medzi jej stranami (prenajímateľom – právnym predchodcom žalovaného a nájomcom – žalobcom) nebolo a ani v súčasnosti niet pochyb o tom, čo bolo jej predmetom. Právny predchodca žalovaného ako vlastníka a prenajímateľ odovzdal žalobcovi ako nájomcovi podľa „zmluvy o nájme nebytových priestorov“ z 25.5.1995, „skladovacie priestory“ (spevnená plocha spolu s prístreškom) pri starom letisku vo V. o celkovej výmere X. m², za účelom prevádzkovania skladu, za ročné nájomné 120 000,- Sk splatné á 10 000,- Sk mesačne v splátkach po jeho fakturácii, a to na dobu určitú od 1.6.1995 do 31.12.2000; takto vymedzený nájomno-právny vzťah bol jeho účastníkmi rešpektovaný do 1.3.1998. Keďže právny predchodca žalovaného nájomno-právny vzťah skončil takým „výkonom práva“, ktorému ale občianske právo nedovoľovalo a teda ho ani neoprávňovalo vykonať fakticky zásah do tohto právneho vzťahu tzv. nedovolenou svojpomocou k 1.3.1998; išlo o zjavné vybočenie (exces) z dovolenej svojpomoci, za ktorý ten, kto sa ho dopustil zodpovedá v zmysle ustanovenia § 420 a nasl. Občianskeho zákonníka.

Odvolačí súd správne uviedol, že právny vzťah účastníkov založený zmluvou o nájme nebytových priestorov, ktorá bola uzatvorená na dobu určitú od 1.6.1995 do 31.12.2000 sa riadi režimom Občianskeho zákonníka, keďže predmetná nájomná zmluva bola uzatvorená platne.

Podľa § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka právo sa premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až 110). Na premlčanie súd prihliadne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať.

Podľa § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka právo na náhradu škody sa premlčí za 2 roky odo dňa, keď sa poškodený dozvie o škode a o tom, kto za ňu zodpovedá.

Podľa § 106 ods. 2 Občianskeho zákonníka najneskoršie sa právo na náhradu škody premlčí za tri roky, ak ide o škodu spôsobenú úmyselne, za 10 rokov odo dňa, keď došlo k udalosti, z ktorej škoda vznikla; to neplatí, ak ide o škodu na zdraví. Počiatok plynutia objektívnej premlčacej lehoty (§ 106 ods. 2 Občianskeho zákonníka) je viazaný na udalosť, z ktorej škoda vznikla. Pojem udalosti z ktorej škoda vznikla však zahŕňa nielen protiprávny úkon či právne kvalifikovanú udalosť, ktorá viedla ku vzniku škody, ale i vznik škody samotnej. Z hľadiska ustanovenia § 106 ods. 2 Občianskeho zákonníka nemožno totiž udalosť, z ktorej škoda vznikla, stotožňovať len so škodnou udalosťou, lebo by tak objektívna premlčacia lehota mohla začať plynúť skôr, než ku škode na majetku vôbec došlo, prípadne škoda by mohla vzniknúť až po uplynutí objektívnej premlčacej lehoty alebo by nemusela vzniknúť vôbec.

V danej veci dospel odvolací súd zhodne s názorom okresného súdu ohľadne otázky začatia plynutia dvojročnej premlčacej lehoty podľa § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka pri nároku na náhradu ušlého zisku, že premlčacia lehota začala žalobcovi plynúť 16.9.1998, keď po odstúpení žalovaného od nájomnej zmluvy zrušil svoje živnostenské oprávnenie a zmluvný vzťah s obchodným partnerom B., a.s., S., ukončil 15.9.1998. Vzhľadom k tomu, že návrh bol podaný na súd 8.11.2000, bol podaný po uplynutí dvojročnej premlčacej lehoty posudzovanej podľa § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka. S týmto záverom nemožno súhlasiť. Odvolací súd ako aj súd prvého stupňa v rozpore so závermi uvedenými vyššie považovali za počiatok plynutia premlčacej lehoty pri nároku žalobcu na náhradu ušlého zisku za obdobie od 1. apríla 1998 do 31. decembra 2000 udalosť, od ktorej sa začal odvíjať tento tvrdený právny stav (zrušenie živnostenského oprávnenia ako aj zmluvného vzťahu s obchodným partnerom B., a.s., S.) bez toho, aby vzali do úvahy skutočnosť pre posúdenie námietky premlčania rozhodujúcu, že tvrdená škoda – ušlý zisk – začala žalobcovi vznikať až v období, za ktoré tento ušlý zisk požaduje. Nesprávne tak stotožnili udalosť z ktorej škoda vznikla (neplatnosť odstúpenia od nájomnej zmluvy z 25.5.1995) len s udalosťou (zrušenie živnostenského oprávnenia a zmluvného vzťahu s obchodným partnerom B., a.s., S.), pričom nedospeli k žiadnemu záveru, kedy začala plynúť objektívna premlčacia lehota. Je teda zrejmé, že otázka premlčania nároku na náhradu ušlého zisku je v rozsudku odvolacieho súdu (i súdu prvého stupňa) riešená v rozpore s hmotným právom i ustálenou judikatúrou.

Zo všetkých týchto dôvodov je zrejmé, že rozsudok odvolacieho súdu nie je z hľadiska uplatneného dovolacieho dôvodu (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) správny; Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozsudok odvolacieho súdu podľa ustanovenia § 243b ods. 2 O.s.p. zrušil v jeho potvrdzujúcej časti a v rozsahu zrušenia mu vec vrátil na ďalšie konanie (§ 243b O.s.p.).

Právny názor vyslovený v tomto uznesení je preň záväzný. V novom rozhodnutí o veci samej rozhodne súd znova o náhrade trov konania, vrátane trov dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 26. februára 2009

JUDr. Martin V l a d i k, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: